

FELNŐTTKÉPZÉS (módosított változat)

- A hatályos felnőttképzési törvény a munkaerőpiaci igények kielégítését szolgáló képzéseknek nyújt elsőbbséget, a támogatott szakmai és nyelvi képzéseket szabályozza.
- A munkaerőpiaci igények érvényesítése nagyobb szerepet kapott a felnőttképzés szabályozásában; a Magyar Kereskedelmi és Ipar-kamara szakmai és részben hatósági szerepkörrel is rendelkezik.
- Az Európai unió 2020-ra elérendő célkitűzése, hogy az uniós polgárok 15 százaléka vegyen részt valamilyen felnőttképzésben. (2014=10,6 százalék)
- 2010 és 2014 között Magyarországon több mint 200 ezer fővel nőtt a felnőttképzésben résztvevők száma (OSAP).
- Az EU által meghatározott nyolc kulcskompetencia: anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, matematikai és természettudományos kompetencia, digitális kompetencia, a tanulás tanulása, személyközi és állampolgári, vállalkozói valamint kulturális kompetenciák.

A Kormány [T/4475.](#) számon benyújtott törvényjavaslata – egyebek között – a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvényt is módosítani kívánja. A változások a törvény hatályát, a felnőttképzés fogalmi rendszerét, az engedélyezés feltételrendszerét és a felnőttképzési tevékenység ellenőrzését érintik. Az Infojegyzet a felnőttképzésről nyújt általános háttérinformációkat.

Fogalmak

A felnőttképzés és felnőttoktatás területén használt fogalmak nem alkotnak letisztult és egységesen használt rendszert. A **felnőttoktatás** fogalma az iskolarendszerű oktatáshoz kapcsolódik. A [2011. évi CXCV. törvény](#) a nemzeti köznevelésről felnőttoktatás alatt „a tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához igazodó iskolai oktatást” határozza meg.

A felnőttoktatási és -képzési lexikon szerint **felnőttképzés** a felnőttek céltudatos és tervszerű fejlesztésére irányuló tevékenységek egysége, melynek célja meghatározott kompetenciák kifejlesztése. *Tágabb értelemben* a felnőttképzés a teljes személyiség alakítására irányuló felnőtt nevelési tevékenység, míg *szűkebb értelemben* felnőttképzés alatt a felnőttek általában hivatalosan elismert végzettséget kínáló szakmai, tovább- és átképzését értik.

Az **egész életen át tartó tanulás** (life long learning) [uniós definíciója](#) (2001) szerint ide tartozik minden olyan, az ember teljes élete során végzett tanulási tevékenység, amelynek célja a tudás, a készségek és a kompetenciák egyéni, társadalmi, polgári vagy munkavállalási perspektívából történő fejlesztése.

A felnőttképzés és -oktatás az **intézménytípus szerint** lehet iskolarendszerű illetve iskolarendszeren kívüli.

A felnőttképzés a **célja szerint** lehet:

- **munkaerőpiaci-képzés** (munkahely megszerzésére, megtartására irányuló, általában szakképesítést biztosító szakmai képzések);
- általános és nyelvi képzés (alapvetően készség- és kompetenciafejlesztő képzések);
- szabadidős, hobbi célú képzések.

HAZAI SZABÁLYOZÁS

Az alapvető változásokat hozó, 2013. szeptember 1-től hatályos [2013. évi LXXVII. törvény](#) a felnőttképzésről a felnőttképzés fogalmát az iskolarendszeren kívüli képzések vonatkozásában használja, amikor a résztvevők sem tanulói sem hallgatói jogviszonyban nem állnak a képző intézménnyel. Felnőttképzésben részt vehet tankötelezettségét már teljesített személy, de olyan tanköteles személy is, aki a tankötelezettség teljesítése mellett kapcsolódik be felnőttképzésbe. A hatályos törvény **nem terjed ki a teljes felnőttképzési körre, négy képzési kört szabályoz.** Ezek:

- az államilag elismert OKJ-s képzések;
- a nem OKJ-s egyéb támogatott képzések;
- az általános és egyéb támogatott nyelvi képzések és
- a támogatott egyéb képzések.

Támogatott képzésnek számít minden, központi költségvetési vagy európai uniós forrásból megvalósuló képzés. A felnőttképzési törvény hatálya alá tartozó képzést nyújtó **intézmény lehet** jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéni cég, egyéni vállalkozó, vagy állami fenntartású köznevelési intézmény.

Azok a felnőttképzési intézmények, amelyek a **fenti képzési körökön kívüli oktatást** kínálnak (például nem támogatott képzések, tréningek, „vállalati képzések”, általános képzések), a fogyasztóvédelemről szóló [1997. évi CLV. törvény](#) hatálya alá tartoznak és szabad piaci szolgáltatásokat nyújtanak.

Az egész életen át tartó tanulás szemléletének alkalmazása megköveteli a változásokra jobban reagálni tudó, a világra nyitottabb oktatási és képzési rendszerek kialakítását, a nem formális és az informális tanulás irányába tett nagyobb nyitottságot, a felnőttkori tanulás előmozdítását valamint a tanulás új formáinak kifejlesztését, új tanulási technológiák alkalmazását.

INTÉZMÉNYI HÁTTÉR

A hatályos felnőttképzési törvény szabályozása alá eső képzéseket csak **hatósági engedély** birtokában lehet végezni, amelyet 2015. január 1-től az NGM háttérintézményeként működő [Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal](#) ad ki.

A felnőttképzési programkövetelmények elektronikus nyilvántartását a [Magyar Gazdasági és Iparkamara](#) vezeti, amely szervezetet egyes kérdésekben közigazgatási jogkörökkel is felruháztak. A törvény bevezette a felnőttképzési szakértői rendszert és a pályakövetés rendszerét is.

A felnőttképzésre vonatkozó Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (**OSAP**) szerinti **statisztikai célú adatszolgáltatásban** a felnőttképzési és a fogyasztóvédelmi törvény hatálya alá eső intézmények is részt vesznek.

1. táblázat: A felnőttképzést befejezők száma

Képzés jellege	2010	2014
szakképesítést megalapozó szakmai alapképzés	3 804	7 142
állam által elismert OKJ szakképesítést adó	101 174	140 436
munkakörhöz, foglalkozáshoz szükséges nem OKJ szakképesítést adó	56 996	80 362
szakmai továbbképző	223 281	236 198
hátrányos helyzetűek felzárkóztató képzése	2 978	35 797
elhelyezkedést, vállalkozást segítő képzés	5 224	16 268
hatósági jellegű (közlekedési, hírközlési és vízügyi ágazat) képesítésre felkészítő képzés	40 740	47 452
nyelvi képzés	82 777	93 177
általános felnőttképzés	73 278	117 740
megváltozott munkaképességűek rehabilitációs képzése	888	2 598
informatikai képzések	31 110	55 812
bemeneti kompetenciára felkészítő	n.a.	1 259
Összesen	622 250	834 647

Forrás: Infoszolg/OSAP

A felnőttoktatás országos szinten működő legjelentősebb civil szervezetei a vállalkozásokat és oktatási intézményeket tömörítő Felnőtt-képzők Országos Szövetsége (FVSZ) és a tagjainak szakmai szolgáltatásokat és egyben fórumot biztosító Felnőttképzési Szakértők Országos Egyesülete (FSZOE). A Nyelviskolák Szakmai Egyesülete (NYESZE) a nyelvi képzéseket szolgáltató intézményeket tömöríti országos szakmai szervezetként.

EURÓPAI UNIÓS CÉLOK

Az [Európa 2020](#) program az Európai Unió 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási programja, amely öt területen, többek között a foglalkoztatás és az oktatás területén jelöl ki [elérendő célokat](#). A célok egymást erősítik, így például az oktatás, melynek része a felnőttoktatás is fejlesztése hozzájárul a foglalkoztatás bővüléséhez, s így a gazdasági növekedéshez.

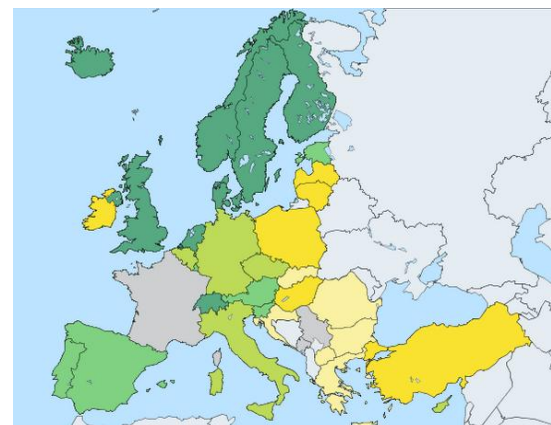
Az „[Oktatás és képzés 2020](#)” uniós stratégia kiemeli az oktatás és képzés jelentőségét a társadalmi, gazdasági, demográfiai és technológiai kihívásoknak való megfelelésben és hangsúlyozza a humántőkébe való hatékony befektetés jelentőségét. A program **az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés keretrendszerét hozza létre**, amely négy, a felnőttkori tanulás szempontjából egyaránt jelentős stratégiai célkitűzést jelöl ki:

- az egész életen át tartó tanulás és a mobilitás megvalósítása;
- az oktatás és a képzés minőségének és hatékonyságának javítása (pl. lehetőség biztosítása mindenki számára a kulcskompetenciák megszerzésére);
- a méltányosság, a társadalmi kohézió és az aktív polgári szerepvállalás előmozdítása (pl. a foglalkoztathatósághoz szükséges kompetenciák és készségek megszerzhetősége, a további tanulás elősegítése);
- az innováció és a kreativitás – a vállalkozói készségeket is beleértve – fejlesztése az oktatás és a képzés minden szintjén.

E keretrendszerre épül a Tanács állásfoglalása ([2011/C 372/01](#)) **a felnőttkori tanulásra vonatkozó európai cselekvési programról**. A program a felnőttképzéssel kapcsolatos hosszabb távú elképzelések keretrendszerébe illeszkedően fogalmazott meg 2012–2014-re teendőket, így például:

- a felnőttkori tanulás iránti kereslet élénkítését különösen a hátrányos helyzetű csoportok körében;
- a munkáltatók ösztönzését, hogy fektessenek nagyobb hangsúlyt a munkahelyi tanulásra rugalmasabb munkarend biztosításával;
- annak elősegítését, hogy a felnőttek rugalmas tanulási formákat vehessenek igénybe;
- olyan rendszerek életbe léptetését, amelyek a nem formális és informális tanulást lehetőségét biztosítják.

1. ábra: Felnőttképzésben részt vevők lakosságon belüli százalékos aránya egyes európai országokban (2014)

14,2–31,4	9,4–14,2	6,9–9,4
3,1–6,9	1,7–3,1	nincs adat

Forrás: Infoszolg/Eurostat

RÉSZVÉTEL A FELNŐTTOKTATÁSBAN

A felnőttoktatás ágazatának figyelemmel kísérését szolgálja többek között az ötévente készülő Felnőttképzési adatfelvétel ([Adult Education Survey](#)). Ennek során közvetlenül a lakosságtól gyűjtenek információkat a formális, nem formális és informális tanulási tevékenységről, az interjú megelőző egy évre vonatkozóan. Eszerint Magyarországon 2011-ben a **25-64 éves felnőtt népesség 27,2 szá-**

zaléka vett részt szervezett oktatásban, képzésben. Az adatfelvétel során olyan információkat is összegyűjtenek, amit más felméréseknél nem: például a képzésben való részvétel célja, miért nem vesz részt valaki képzésben, egyes kulcskompetenciák mértéke. A felnőttkorban nem tanulók leggyakrabban a képzések magas árát, az időhiányt és a családi okokat jelölték meg **korlátozó tényező**knak.

Az Eurostat élethosszig tartó tanulásra vonatkozó adatai azt tekintik felnőttképzésben résztvevőnek, aki az adatfelvétel időpontját megelőző négy hétben részt vett valamilyen képzésben. Ez alapján **a skandináv országokban a 24-65 év közti felnőtt lakosság kb. 30 százaléka vesz részt felnőttképzésben, míg az utolsó helyen álló Romániában és Bulgáriában csak 1,7 százalékuk. Magyarországon ez az arány 3,3 százalék.**

Külön felmérés méri a vállalkozások szakmai

képzési tevékenységét az EU-ban (Continuing vocational training of enterprises, [CVTS](#)). E szerint a képzést biztosító vállalkozások aránya 2010-ben Magyarországon 49, az EU-ban 66% volt.

2. táblázat: Felnőttképzésben résztvevő 25-64 évesek aránya iskolai végzettség szerint néhány EU tagállamban 2014-ben (%)

	alsófokú	középfokú	felsőfokú	összes
DK	22,7	27,9	40,5	31,4
SE	19,8	23,9	38,1	28,6
UK	7,5	13,2	23,2	15,9
A	5,3	11,6	24,6	14,2
EU 28	4,4	8,8	18,8	10,6
CZ	2,2	7,7	17,8	9,4
DE	3,3	6,9	12,1	7,9
PL	0,7	2,1	10,0	4,1
HU	2,1	2,8	5,4	3,3
RO	0,3	1,9	3,4	1,7

Forrás: Infoszolg/Eurostat

Források:

- [Farkas – Henczi: A felnőttképzés új szabályozása, Felnőttképzési kézikönyv](#), Budapest, MKIK, 2014.
- Farkas Éva: A láthatatlan szakma. Tények és tendenciák a felnőttképzés 25 évéről, Budapest, typiART Médiaműhely Kft., 2013.
- Vámosi Tamás: Képzés, tudás, munka. A magyar szak- és felnőttképzési rendszer szerepe és funkciója a társadalmi-gazdasági térben a 21. század elején, Budapest Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.
- Felnőttoktatási és -képzési lexikon, Budapest, Magyar pedagógiai Társaság, 2002.
- [2013. évi LXXVII. törvény](#) a felnőttképzésről
- [2011. évi CLXXXVII. törvény](#) a szakképzésről
- [393/2013. \(XI. 12.\) Kormány rendelet](#) a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról
- [319/2014. \(XII.13.\) Korm. rendelet](#) a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatalról
- A Tanács következtetései (2009. május 12.) az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről („Oktatás és képzés 2020”) ([2009/C 119/02](#))
- A Tanács állásfoglalása a felnőttkori tanulásra vonatkozó megújított európai cselekvési programról ([2011/C 372/01](#))
- [Directorate General for Education and Culture](#)
- [Felnőttoktatás, felnőttképzés](#), KSH, 2014
- Munkahelyi képzések, [Statisztikai Tükör, 2012/16](#). KSH
- Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program – [honlap](#)
- Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet – [honlap](#)

Készítette: Kardos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA KKI

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486